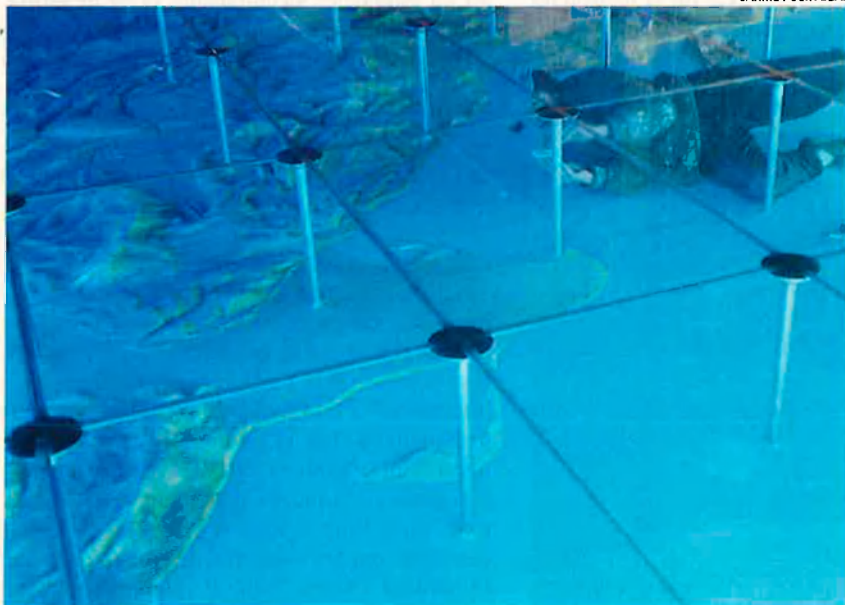

Tot escenificant la història

CARME PUÉRTOLAS

El MHC de Barcelona s'ha dissenyat amb un concepte innovador. Les obres s'han situat en un entorn teatralitzat pot dessacralitzar-ne la vàlua.

El 29 de febrer, Jordi Pujol inaugurarà el Museu d'Història de Catalunya. El públic podrà aprofitar les jornades de portes obertes, els dies 15, 16 i 17 de març.

Sembla que en el present curs 95-96 les institucions municipals i autonòmiques s'hagen decidit a fer el salt qualitatiu i quantitatiu, quant a grans infraestructures culturals, o, si més no, que s'hagen decidit a inaugurar-ne la majoria per rigorós ordre de llista. Primer fou el MACBA, després el MNAC, més tard, el MNACTEC, i ara, el dia 29 de febrer, el Museu d'Història de Catalunya. Decididament, com a nació, Catalunya sembla que vaja fent una contra-rellotge per assentar

CARME PUÉRTOLAS

Carme Laura Gil, comissària del Museu d'Història de Catalunya. L'objectiu del museu és donar a conèixer al gran públic les arrels de la cultura catalana, una aposta que s'explica en els 6.000 m² d'exposició.

El MHC ha costat 4.500 milions de pessetes. La dada escollida per a la seva inauguració és significativa: el 29 de febrer, quatre dies abans de les eleccions.

les bases de la cultura autòctona i per institucionalitzar-la. Si el Museu d'Art Contemporani representa l'aposta pels discursos plàstics més avantguardistes, amb la mirada fita en el futur, i si el MNAC inventaria els annals del romànic català i la manera de fer dels nostres avantpassats, el Museu d'Història de Catalunya pretén ser el gran compendi històric general, des de les arrels fins a tot just fa setze anys. Això és el que s'ha proposat la comissària Carme Laura Gil: "Vull que la gent sàpiga d'on ve i qui han estat els seus avantpassats", declara. Aquesta és l'aposta del gran centre en què la memòria col·lectiva de Catalunya s'explica en prop de 6.000 metres quadrats. La col·lecció permanent és dividida en dues plantes del rehabilitat Palau de Mar, un edifici de principi de segle, obra d'Elies Rogent –i que ha esdevingut, per cert, l'epicentre d'un sector de la ciutat en plena revitalització–. A les vores del Port Vell, dins els antics magatzems portuaris (el Palau de Mar) s'alternen el Departament de Benestar Social de la Generalitat, restaurants i el Museu d'Història de Catalunya. Tot plegat en un diàleg permanent amb el Maremàgnum. Per força, doncs, la història, plantada en aquesta atmosfera lúdico-administrativa havia de respondre més a una projecció social que no a propòsits de científics i d'erudits.

Viure la història. Quan el juny del 1993 Jordi Pujol encomanava a Carme Laura Gil una obra que permetera a la societat catalana de conèixer la seua història, li deixà les mans lliures perquè fera allò que més indicat li semblara. Això sí, totes dues parts assumien un compromís: Gil havia de respectar la data que li havien assignat, i Pujol, que havia promès aquest museu dins el programa electoral de la legislatura anterior, n'havia assegurat la creació. "M'ho van encomanar a mi perquè sabien que podria

fer-ho –afirma Carme Laura–. Perquè sóc una persona que fa molts anys que es dedica a l'ensenyament, i per això podia fer un projecte amè i didàctic. I perquè no sóc historiadora". Aquest darrer punt era la clau: no ser especialista en la matèria significava no sentir la necessitat de plasmar les dèries i obsessions personals en el projecte, sinó copsar l'assessorament d'historiadors i d'entesos amb perspectives distintes sobre el fet històric. Així, Josep Fontana, Albert Balcells, Jordi Balló o Oriol Vergés, entre tants altres, van participar en el debat anterior al guió històric.

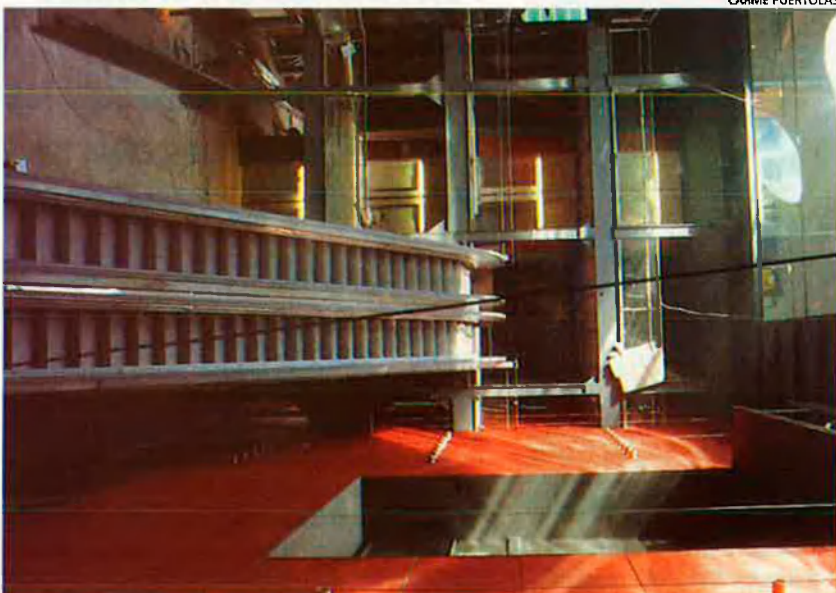
En el moment de la decisió –aquell juny del 1993– ningú no pensava encara en directors ni en càrrecs, sinó tan solament a dur a terme el projecte. El seu cap visible, ja apareixeria quan el MHC fóra una realitat. Avui, a menys d'una setmana de la inauguració, encara no és públic el nom del director, i Carme Laura Gil ja ha deixat la comissària per atendre les obligacions de la campanya electoral de Convergència i Unió com a tercera de la llista del partit. Ara com ara, la comissària es troba en comissió de serveis, i deixarà el museu quan aquest siga acabat. "De fet –afirma–, mai no havia pensat a ser-ne la directora. A mi, em van encarregar aquesta tasca i ja està". A més, com a tercera de la llista convergent, Carme Laura Gil té molt coll avall el seu escó a Madrid després dels comicis del 3 de març.

D'una altra banda, les inversions que el Departament de Cultura ha efectuat en el museu han suscitat malestar i reticències entre algunes figures de la cultura. Mentre ens trobem sota una important retallada pressupostària, el MHC ha necessitat 4.500 milions de pessetes per veure la llum en unes dates que també han fet pensar en estratègies electoralistes: el 29 de febrer, només quatre dies abans de les eleccions.

Tot i així, Carme Laura Gil una cosa tenia clara: el MHC havia de ser un centre lúdic i didàctic; despolititzat. Un espai de confraternització –si no de descobriment– amb una matèria densa i difícilment assimilable, sobretot tractant-se d'història vista en totes les facetes: des dels romans a Pompeu Fabra passant pels Segadors i per la industrialització del Berguedà.

Per a aconseguir l'atenció del visitant, Carme Laura Gil va considerar necessari de "narrar" el passat sense paraules. De fet, els textos inclosos en la passejada pel centre no són nombrosos, i ella mateixa afirma que la seua pretensió és que la gent sàpia què li expliquen "sense lectures exhaustives i extenses". Evidentment, que és una manera arriscada, però molt innovadora, d'ensenyar l'objecte que hom vol fer conèixer. Es tracta de situar el visitant en una mena d'immersió concentrada; un procediment que sembla que faça forrolla com a nova didàctica aplicada als circuits expositius. Ja hi va recórrer Jordi Ba-

CARME PUÉRTOLAS

lló en *El segle del cinema*, amb escenificacions temàtiques; i abans, Juan Insúa, quan reconstruí físicament, en *El Dublín de Joyce*, el recorregut urbà de Bloom pels carrers de la capital irlandesa.

Escenificar per a entendre. Ara, l'escenificació també és un dels principals atractius del MHC. Dibuixos, sons, peces originals, rèpliques, maquetes, olors, escenes..., tot es barreja en les mateixes sales. I tot ajuda a comprendre allò que ha estat Catalunya, els seus fets més representatius i la seua història social. Però, a diferència del *Dublín de Joyce*, en què el visitant es passeja per uns carrers, pubs i espais domèstics reconstruïts amb possibilitats participatives molt limitades, al MHC tindrà l'oportunitat de moldre gra com a l'Edat Mitjana, de poar aigua de la sènia per regar els tarongers, de sospesar l'armadura d'un cavaller o de reviuir l'apilament claustrofòbic dels refugis de guerra. I, entremig, d'entrar en una sala de cinema de postguerra i empassar-se alguns NO-DO. I és que l'escenificació de moments o d'espais no sols mostra allò que fou la guerra civil espanyola o la cuina aranesa dels anys 20, ans recrea també les condicions socioculturals que permeten al visitant de traslladar-se físicament a l'època presentada.

És clar que escenificar la història ajuden, tant el xiquet com l'adult, a entendre les circumstàncies d'un moment donat, però alhora revisa i qüestiona la concepció tradicional de museu entès com un fil argumental exemplaritzat amb elements de singular valor històric –obres d'art, documents, articles–. Certament, aquest nou concepte de museu és molt possible que dilueca la vàlua de les obres originals, o si més no que les dessacralitze, pel fet de situar-les en un entorn teatralitzat –ni que vagen protegides de vitrines–, i pel de fer-les conviure amb tot un seguit de rèpliques disposades en un mateix espai –no tant per una voluntat expositiva com

per una intenció informativa i explicativa afegida–. De totes maneres, aquestes reproduccions no són sinó l'*atrezzo* d'aquesta gran obra de teatre en molts actes, en la qual les peces originals tornen a trobar allò que havia estat el seu medi natural.

Però és que encara hi ha més. A fi i efecte que el Museu d'Història de Catalunya esdevinga un centre veritablement participatiu i innovador, hom ha posat a l'abast del visitant objectes manipulables i serveis *multimèdia* que li ofereixen informacions complementàries sobre una memòria col·lectiva que s'estén des del paleolític fins a l'arribada de Jordi Pujol a la Generalitat de Catalunya, l'any 1980.

Per cert que aquesta cronologia dibuixa un itinerari en forma d'espiral ascendent, que arrenca en l'obscuritat prehistòrica. I la passejada per la història es veu tothora relativitzada per la "finestra al món": una cop d'ull als altres països d'Europa, d'Àsia o d'Amèrica, tant quan Felip V imposava el Decret de Nova Planta, com quan Macià proclamava l'estat català.

Eliseu T. Climent

La Setmana Tràgica de Barcelona. Un dels propòsits dels creadors del museu és l'escenificació de moments o espais de la història, a més de recrear les condicions socioculturals que permetran traslladar físicament el visitant a l'època presentada.

Servei Català de Col·locació

Si necessita cobrir un lloc de treball a la seva empresa
té a la seva disposició els telèfons 902 22 11 11 i 902 22 10 44 (*)